БАКЫ ШӘҺӘРИ ИНЧӘСӘНӘТ ВӘ ӘДӘБИЙЯТ ИШЧИЛӘРИНИН ЙЫҒЫНЧАҒЫ

П. Пинсон йолдашын нитги

ӘЗИЗБӘЙОВ АДЫНА ДРАМ ТЕАТРЫНЫН ИШЧИСИ

Ушагларымыз ушаг багчасында мусиги һаггында илк мә'лумат әлдә етмәйә башлайырлар. Лакин сонралар ушаглар мәктәбә дахил олараг чох заман бурада өз мусиги биликләрини зәнкинләшдирмирләр. Иш бурасындадыр ки, бир чох мәктәбләрдә маһны дәрсләри әсла кечилмир. Мәктәблиләр рус вә Азәрбайчан мусиги инчәсәнәтинин тарихинә вә наилиййәтләринә бәләд дейилләр, көркәмли бәстәкарларын ярадычылыгы илә таныш олмурлар.

Мусиги мәктәбләриндә, хүсусән онииллик мусиги мәктәбиндә башга бир сәһвә йол верилир. Бурада тәрбийә биртәрәфли маһиййәт дашыйыр. Бүтүн диггәт ялныз мусигийә верилир. Үмуми тәһсил фәнләри үзрә—әдәбийят, риязийят вә башга фәнләр үзрә дәрсин нечә апарылдыгына чидди диггәт етирилмир. Һалбуки бу мәктәбләрдә исте'дадлы ушаглар охуюр, һәмин ушагларын мусиги дәрси кечмәси вә консертләрә һазырлашмасы илә кифайәтләнмәйәрәк онлары һәртәрәфли инкишаф етдирмәк лазымдыр.

Мусиги мәктәбләринә шакирдләр чәлб едилмәси ишиндә чидди нөгсанлар вардыр. Кәләчәк мусигичи кадрларыны етишдирмәк үчүн Азәрбайчанын бүтүн районларындан адамлар сечмәк, кәндләрдән кәлмиш ушагларын яшайыб тәрбийә алмасы үчүн интернатлар тәшкил етмәк лазымдыр.

Мәктәбләрә исә әсас е'тибарилә бакылыларын ушаглары, һәм дә чох заман достлуг хатирәси үчүн гәбул едилирләр.

Консерваторияда да вәзиййәт әйнидир. Буна көрә дә консерваторияны гуртаранларын чохунун билик даирәси мәһдуд олур.

Бундан башга мән, ишләдийим Азәрбайчан драм театрынын фәалиййәтиндән данышачагам. Театрда көркәмли сәһнә усталары вардыр ки, кәнчләримиз дә бунлардан өйрәнмәлидирләр. Тамашачыларымыз һәмин сәһнә усталарыны көрмәк истәйирләр. Лакин тәәссүф ки, онларын бә'зиләри сәһнәдә чох аз көрүнүрләр. Мәсәлән, Мәрзийә ханым Давудова бүтүн ил боюу ени тамашаларда иштирак етмәмишдир вә о, үмумиййәтлә тамашаларда аз иштирак едир.

Театрын репертуары зәнкин дейилдир. Театрымызда беш режиссор вардыр. Лакин нә бу режиссорлар, нә дә театрын мүдириййәти репертуары мүнтәзәм олараг ениләшдирмәк һаггында гайгы көстәрмирләр. Буна көрә дә театр бүтүн мөвсүм әрзиндә анчаг ики ени п'ес тамашая гоймушдур. Әлбәттә вәзиййәтин белә олдугу шәраитдә театрын ярадычылыг мүвәффәгиййәтләринә наил олмасы чәтиндир.

С. Рүстәмов йолдашын нитги

АЗӘРБАЙЧАН СОВЕТ БӘСТӘКАРЛАРЫ ИТТИФАГЫНЫН СӘДРИ

Бәстәкарларымыздан бә'зиләринин ярадычылыг фәаллыгынын зәиф олмасы Азәрбайчан Совет Бәстәкарлары Иттифагынын ишиндә чидди нөгсандыр. Бир сыра бәстәкарлар, мәсәлән, Әфрасияб Бәдәлбәйли, М. Әһмәдов, Ниязи, Ә. Маниляи вә башгалары 1950-чи ил әрзиндә һеч бир шей язмамышлар. Бунун сәбәби, бә'зи бәстәкарларын архайынлашмасындан вә өз нөгсанларыны көрмәк истәмәмәләриндән, тә'сирли вә һагиги тәнгидин олмамасындан, һабелә бәстәкарлар иттифагынын тәшкилат ишинин ярытмаз олмасындан ибарәтдир.

Хүсусән мүасир мөвзуларда ени опера әсәрләринин ярадылмасы иши чох писдир. Бунун сәбәби, бәстәкарларын өзләринин фәалиййәтсизлийи, һабелә либретто ярадылмасына Инчәсәнәт ишләри идарәсинин, Опера вә Балет Театрынын вә Совет Язычылары Иттифагынын чидди ялашмамаларыдыр.

Опера театрымыз бәстәкарларла драматургларын биркә ишләмәси кими файдалы ән'әнәни чанландырмалы, театрда онларын ярадычылыг әмәкдашлыгы үчүн мүвафиг шәраит яратмалыдыр.

Камера мусигиси, хүсусән квартет мусигиси биздә керидә галан жанрдыр. Сон заманлар бәстәкарларымыз симли квартет үчүн әһәмиййәтли бир әсәр яратмамышлар. Инчәсәнәт ишләри идарәсинин вердийи сифаришләрдә дә бу жанр унудулмушдур. Белә йол верилмәз бир һал әсас е'тибарилә симли квартетләримизин олмамасындан ирәли кәлир. Һәтта консерваторияда да йүксәк ихтисаслы, дахими, педагожи симли квартет йохдур. Һалбуки белә бир квартетин олмасы үчүн бүтүн имканлар вардыр.

Һазырда чох сәсли хор мусигисинин дә хейли кеидә галмасы һисс едилир.

Милли мусиги дили үслубунун сафлыгы саһәсиндә бәстәкарларымызын ярадычылыгында чидди нөгсанлар вардыр. Бу мәсәлә Азәрбайчан мусиги мәдәниййәтинин инкишаф йоллары илә сых әлагәдардыр, Азәрбайчан халг мусигиси вә онун ән'әнәләринин әсасларына йийәләнмәк үчүн онун дәриндән өйрәнилмәсини тәләб едир. Азәрбайчан халг мусигисинин көзәл мәзмунуну тәһриф едән халтурачы ифачылара—охуянлара гаршы да гәти мүбаризә апармаг лазымдыр.

Опера театрында вокал кадрлары мәсәләсиндә әмәлә кәлмиш ярамаз вәзиййәтә көз юммаг олмаз. Һазырда театрын мүасир опера инчәсәнәти тәләбләринә чаваб верә билән солистләри аздыр. Бир чох охуянларын ихтисасы сон дәрәчә ашагыдыр вә онлар ени операларда долгун образлар яратмага гадир дейилдирләр. Хор ярытмаз вәзиййәтдәдир.

Һазырлыглы мусигичи кадрларынын, хүсусән бу саһәдә милли кадрларын кифайәт гәдәр олмамасы Инчәсәнәт ишләри идарәси, опера театры вә мусиги мәктәбләри рәһбәрләринин йол верилмәз лагейдлийи илә изаһ едилир.

Республикамыз сон он ил әрзиндә консерваторияның етишдирмәләри сырасындан исте'дадлы бәстәкарлар алмышдыр, совет ичтимаиййәти онларын ярадычылыг фәалиййәтини йүксәк гиймәтләндирмишдир. Лакин скрипка, виолончел, нәфәсли мусиги аләтләри чалан вә хүсусән вокалист кадрларынын һазырланмасы пис тәшкил едилмишдир.

Инчәсәнәт ишчиләри өз ишләринин көкүндән енидән гуруб яхшылашдырмалыдырлар. Ән әввәл бүтүн ишчиләримизин вә хүсусән рәһбәр ишчиләримизин сияси-маарифини вә үмуми инкишаф сәвиййәсини гәти сурәтдә йүксәлтмәк лазымдыр. Биз халгла даһа сых әлагә сахламалы, фәһләләрлә, колхозчуларла тез-тез көрүшмәли, бу әлагә нәтичәсиндә ени ярадычылыг гүввәләри етишдирмәлийик.

Республиканын инчәсәнәт ишчиләри Азәрбайчан К(б)П XVIII гурултайынын гәрарларындан вә бугүнкү йыгынчагда өз ишләринин кәскин тәнгид едилмәсиндән чидди нәтичәләр чыхарачаглар. Онлар гаршыларында гоюлан вәзифәләри мүвәффәгиййәтлә ериннә етирмәк үчүн вар гүввәләрини сәрф едәчәк вә социалист Азәрбайчаны инчәсәнәтинин даһа да инкишаф етмәсини тә'мин едәчәкләр.

Г. Алмасзадә йолдашын нитги

М. Ф. АХУНДОВ АДЫНА ОПЕРА ВӘ БАЛЕТ ТЕАТРЫНЫН БАЛЕТ СОЛИСТИ

М. Ч. Багыров йолдаш, Азәрбайчан Коммунист (болшевикләр) Партиясынын XVIII гурултайындакы мә'рузәсиндә театрымызын ишини кәскин вә әдаләтли тәнгид етди.

Әмәлә кәлмиш вәзиййәтин сәбәбләри нәдән ибарәтдир? Бунларын ән әсасы будур ки, театрын әсл ярадычылыгыны тә'мин едә билән рәһбәрлик йохдур. Коллектив ярадычылыг нөгтейи-нәзәриндән еткинләшдирә билән диризжор, режиссор вә балетмейстеримиз йохдур. Театрын кәләчәк ишләринә даир планы да йохдур, бу исә театрда ярадычылыг дургунлугуна сәбәб олур вә театрын малиййә вәзиййәтини агырлашдырыр. Балет групу 1950-чи ил декабрын 30-да «Күлшән» балетини тамашая гойдугдан сонра будур алты айдыр ки, һансы тамаша үзәриндә ишләйәчәйини билмир.

ҮИК(б)П Мәркәзи Комитәси, драм театрларынын репертуары һаггындакы гәрарында айдын көстәрмишдир ки, бүтүн театрларын әсас сә'йләри мүасир һәяты әкс етдирән тамашаларын ярадылмасына догру йөнәлдилмәлидир. Театрымызын рәһбәрлийи ени тамашалара горха-горха вә е'тимадсызлыгла янашыр. Мүдириййәт, һарада исә бир дәфә тамашая гоюлмуш олан әсәрләри вермәйи үстүн тутур. С. Һачыбәйовун «Күлшән» балети буна яхшы бир мисалдыр. Бу балет үзәриндә ишләйәркән мүдириййәт биз көмәк етмәди. Ялныз юхары тәшкилатлар ишә гарышдыгдан сонра балет тамашая гоюлду.

Бизим балет дәстәмиз чәтин вәзиййәтдәдир. О, сайча башга шәһәрләрин театрларындакы балет дәстәләриндән хейли кичикдир. Мәшгәлә вә мәшгләр үчүн хүсуси бинамыз вә мәшгчимиз йохдур.

Театрымыз кәнч артистләр арасында мүнтәзәм иш апармыр. Биздә кәнчләри тәсадүфи һалларда, бир гайда олараг, бу я башга әсас ифачынын хәстәләндийи һалларда ирәли чәкирләр.

Әсл ярадычылыг рәһбәрлийинин олмамасы ялныз кәнч артистләрә дейил, бөйүк стажы оланлара да пис тә'сир багышлайыр.

Театрымызын әсас һиссәси олан хореография мәктәбинин ишиндән данышмаг истәйирәм. Мәктәб, милли кадрлар һазырламаг вәзифәсини лазымынча еринә етирмир.

Бөйүк нөгсанлардан бири дә будур ки, мәктәб ялныз Опера вә Балет Театры үчүн кадрлар һазырлайыр вә республикада халг рәгсләри ансамблына малик филармония олдугуну унудур. Буна көрә дә ансамбл чох заман кифайәт гәдәр пешә мәдәниййәти олмаян адамлардан тәшкил едилир. Бә'зән ансамбл, халг рәгсләрини тәһриф едиб көрләйир.

Инчәсәнәт ишләри идарәси, хореография мәктәби янында халг рәгсләри ансамблы үчүн пешә е'тибарилә савадлы артистләр һазырлаян хүсуси груп тәшкил етмәк гейдинә галмалыдыр.

Азәрбайчан К(б)П Мәркәзи Комитәси, ушаг бәдии өзфәалиййәт коллективләринин вәзиййәти һаггында гәрар чыхармышды, бунунла белә Инчәсәнәт ишләри идарәси, Бакы халг маариф шө'бәси вә Бәдии ушаг тәрбийәси еви индийәдәк бу иши яхшылашдырмамышлар.

Театрымызын балет дәстәси ишләмәйи бачарыр, онун исте'дадлы артистләри вардыр. Ярадычылыгына бачарыгла рәһбәрлик едилсә бу дәстә совет тамашачысынын гаршымызда гойдугу йүксәк тәләбләри тә'мин едә биләр.

Ч. Бабаев йолдашын нитги

РӘССАМ

Азәрбайчан Совет Рәссамлары Иттифагынын ярадычылыг һәятындакы дургунлугун әсас сәбәби бундан ибарәтдир ки, иттифагын рәһбәрлийи рәссамларын идея вә сәнәткарлыг чәһәтинчә инкишаф етмәләри мәсәләләри илә мәшгул олмур. Азәрбайчанын айры-айры рәссамларынын әсәрләриндән ибарәт олан вә коллектив сәркиләри лазыми гайдада тәшкил етмир. Рәссамлары диггәтлә тәрбийә етмәк, онларын ярадычылыгынын инкишафына ярдым көстәрмәк, һәяты дәриндән өйрәнмәк әвәзинә иттифагын идарә һей'әти һеч бир әмәли иш апармамышдыр. Биз сәркиләрә пис, һәм дә чох кеч һазырлашмышыг. Бунун нәтичәсиндә дә тәгдим едилмиш шәкилләрин чохунда тәләсмә вә натамамлыг әламәтләри олмушдур.

Һазырда рәссамлар иттифагына башчылыг едән Исмайыл Ахундов, Халыгов, Һачыев, Казымзадә вә башгалары кими мәшһур рәссамлар өз идея сәвиййәләрини вә хүсуси биликләрини артырмаг үзәриндә ишләмирләр вә олдугча кери галмышлар. Онлар узун мүддәт сияси плакатларын бурахылышыны вә нәшрини, китабларын бәдии чәһәтдән тәртиб едилмәси ишини өз әлләриндә сахлаяраг тәсвири инчәсәнәт саһәсиндә чалышан кәнч усталары бу ишә яхын бурахмамышлар.

Рәссамлар иттифагынын рәһбәрлийи, хүсусән Ахундов йолдаш графика рәссамларындан өтрү е'малатханалар тәшкил едилмәсинә һәмишә мане олур. Онлар һәр йыгынчагда станкографияның, литографиянын вә ксилографиянын (агач нәггашлыгынын) инкишаф етдирилмәси әлейһинә чыхырлар.

Бәдии фондун Азәрбайчан шө'бәси ялныз тичарәт мәсәләләри илә мәшгул олур вә рәссамларын ярадычылыгына ярытмаз көмәк едир, һалбуки бу онун әсас вәзифәсидир.

Буна көрә дә рәссамлар иттифагы үзвләринин әксәриййәти ярадычылыг сәркиләриндә иштирак етмир, өз сәнәткарлыгыны тәкмилләшдирмир, иттифагын идарә һей'әти исә рәссамларын ярадычылыг чәһәтинчә кери галмасына лагейд бахыр.

Рәссамлар иттифагынын партия тәшкилаты пис ишләйир. Бу тәшкилат идарә һей'әтинин фәалиййәтини тәнгид етмир, рәссамлар арасында сияси-тәрбийә ишини зәиф тәшкил едир.

Бүтүн бу чидди нөгсанлар буна көрә баш вермишдир ки, иттифагда нөгсанлар болшевикчәсинә принсипиаллыгла тәнгид вә өзүнүтәнгид едилмәмишдир. Тәнгидчиләримиз—сәнәтшүнасларымыз бир гайда олараг иттифаг рәһбәрләринин зәиф әсәрләрини тә'рифләйәрәк онлары өзләриндән разы салмага чалышмышлар.

Азәрбайчан Совет Рәссамлары Иттифагынын рәһбәрлийини мөһкәмләндирмәк вә артмагда олан ени ишчиләрлә зәнкинләшдирмәк лазымдыр. Белә оларса биз өз ярадычылыг фәаллыгымызы йүксәк сәвиййәйә галдыра биләрик, гаршымызда дуран мүһүм вәзифәләри мүвәффәгиййәтлә еринә етирәрик.

Республикамызын рәссамлары Азәрбайчан халгынын ярадычылыг әмәйини ләяггәтлә әкс етдирән йүксәк идеялы әсәрләр ярада биләрләр.

Г. Гараев йолдашын нитги

ҮЗЕЙИР ҺАЧЫБӘЙОВ АДЫНА АЗӘРБАЙЧАН ДӨВЛӘТ КОНСЕРВАТОРИЯСЫНЫН ДИРЕКТОРУ

Азәрбайчан К(б)П XVIII гурултайы мусиги мәктәбләримизин вә хүсусилә консерваториянын ишини кәскин сурәтдә тәнгид етди. Консерваториянын иши гурултайда тамамилә һаглы олараг тәнгид едилмишдир. Партия вә халг гаршысында борчумуз олдугча бөйүкдүр.

Консерваториянын варлыгы мүддәтиндә ону чәмиси 395 нәфәр гуртармышдыр. Һәм дә бу рәгәм ихтисаслар үзрә сон дәрәчә гейри-бәрабәр вә ярытмаз сурәтдә бөлүнмүшдүр. Консерваториянын рәһбәрләри өзләринин әсас вәзифәсини—милли мусиги вә вокал кадрлары һазырламаг вәзифәсинин еринә етирилмәсинә олдугча лагейд янашмышлар.

Биздә профессор-мүәллимләр һей'әтинин иши дә яхшы вәзиййәтдә дейилдир. Консерваториянын рәһбәрлийи профессор-мүәллим һей'әтини мөһкәмләндирмәкдән өтрү аз сә'й көстәрир. Мүтәхәссисләри сон дәрәчә аз олан саһәләр үзрә вәзифәләр узун илләр бош галыр. Консерваториянын мүдириййәти кәнч кадрлары педагожи ишә лазыми чәсарәтлә ирәли чәкмир.

Профессорларымыз вә мүәллимләримиз арасында өз идея-сияси сәвиййәсини вә ихтисасыны артырмаг үзәриндә пис ишләйәнләр чохдур.

Мүәллимләрин бир нечә ердә ишләмәси һалларынын кениш яйылмасы бөйүк бир бәладыр вә тәдрисин кейфиййәтинә пис тә'сир көстәрир.

Буна бахмаяраг Инчәсәнәт ишләри идарәси вә консерваториянын рәһбәрләри бу ишә кифайәт гәдәр гәтиййәт вә тә'кид көстәрмирләр вә белә бир вәзиййәтә дөзүрләр.

Тәләбә гәбулу кими мүһүм бир тәдбир ярытмаз тәшкил едилир. Консерватория бу иши башлы-башына бурахмышдыр вә әслиндә Бакы шәһәри илә, даһа догрусу Бакы шәһәриндәки мусиги мәктәбләри илә—онииллик мусиги мәктәби вә хүсуси мусиги мәктәби илә кифайәтләнир, республиканын районлары кими, бәдии өзфәалиййәт коллективләри кими күчлү исте'дад мәнбәләрини ялдан чыхармышдыр.

Демәк лазымдыр ки, консерваторияда кадр һазырлыгы ишинин кери галмасы мүәййән дәрәчәдә, республикада ибтидаи вә орта мусиги тәһсилинин ярытмаз вәзиййәтдә олдугуну көстәрир.

Бизим вәзифәмиз тәкчә өз нөгсанларымызы е'тираф етмәкдән ибарәт дейилдир. Нөгсанлары е'тираф етмәк һәлә һеч дә кифайәт дейилдир. Биз һәмин нөгсанлары догурмуш олан сәбәбләри тәһлил етмәли вә өз гүввә вә сә'йләримизи əсиркәмәдән бу нөгсанларын тамамилә арадан галдырылмасы угрунда мүбаризә апармалыйыг.

Биз ишимизи енидән гурмаг йолунда илк адымлары атмышыг. Кечән сессия заманы биз тәләбәләр һей'әтини нәзәрдән кечирмиш вә бундан сонра консерваторияда галмасы мәгсәдә уйгун олмаян шәхсләри ашкар етмишик. Тәләбкарлыгын артырылмасы нәтичәсиндә тәләбәләр өзләрини олдугча йыгышдырмыш, онларын билик сәвиййәси йүксәлмишдир. Һазырда биз мүәллимләрин әвәзчилик үзрә ишләмәси һалларыны арадан галдырмаг үчүн тәдбирләр һазырлайырыг вә бу вачиб мәсәләни ени тәдрис или башлананадәк һәлл едәчәйик.

Мүхтәлиф ихтисаслар үзрә мусигичиләрә олан еһтияҹы нәзәрә алараг консерватория тәләбә гәбулуну йүксәк сәвиййәдә кечирәчәйик. Июл айында көркәмли вокалчы профессорлар көзәл сәси оланлары сечмәкдән өтрү кәнд районларына кедәчәкләр.

Консерватория коллективи фәдакарчасына чалышмагла совет инчәсәнәтинин кәнч хадимләрини етишдирмәк кими нәчиб бир ишдә мүвәффәгиййәт газаначагдыр.

М. Ибраһимов йолдашын нитги

АЗӘРБАЙЧАН СОВЕТ ЯЗЫЧЫЛАРЫ ИТТИФАГЫНЫН СӘДРИ

Азәрбайчан К(б)П XVIII гурултайы республиканын халг тәсәррүфаты, мәдәниййәти вә инчәсәнәти гаршысында әзәмәтли вәзифәләр гоймушдур. Совет әдәбийяты вә инчәсәнәтинин вәзифәләри дә халгын кетдикчә артан мә'нәви тәләбатындан догур.

Бу нөгтейи-нәзәрдән Азәрбайчан совет әдәбийяты әсас е'тибарилә мүасир мөвзулара мейл көстәриб сон илләрдә бә'зи әһәмиййәтли әсәрләр ярада билмишдир; бунунла белә о, гаршысында гоюлан тәләбләрин өһдәсиндән лайигинчә кәлә билмир. Әдәбийятын керидә галмасы өзүнү бунда көстәрир ки, әдәбийят совет һәятынын там бир сыра ән мүһүм мөвзуларыны әһатә етмир. Мәсәлән, халглар достлугу мөвзуунда вә Азәрбайчан, күрчү вә ермәни халгларынын өз азадлыгы, истиглалиййәти угрунда, совет һакимиййәти угрунда биркә мүбаризәси мөвзуунда индийәдәк самбаллы әсәрләр ярадылмамышдыр. Һазырда язычыларымыз бу мөвзу үзәриндә ишләмәкдәдирләр. Һәмин мөвзу Сүлейман Рәһимовун «Шамо» әсәринин, Сабит Рәһманын «Дан ери сөкүләркән» әсәринин вә башга әсәрләрин ени вариантларында бөйүк ер тутачагдыр. Рәсул Рзанын ени поэмасы Азәрбайчан халгынын бөйүк рус халгы илә достлугу мөвзууна һәср едилмишдир.

Әдәбийятымызын керидә галмасы әсәрләрин бәдии кейфиййәтинин зәифлийиндә дә өзүнү көстәрир.

Биздә драматуркия чох керидә галыр. Бу керилик п'есләрин ялныз сайча аз олмасында дейил, һәм дә онларын ашагы кейфиййәтли олмасында әкс едир. Һәр ил үмумиййәтлә 5—6 п'ес язылыр вә әсас е'тибарилә тамашая гоюлмаг үчүн гәбул едилир. Лакин бу п'есләрин азы 70 фаизи репертуарда чох галмыр, тамашачынын шүурунда дәрин из бурахмыр. Белә п'есләр актуал мөвзуларда язылса да, бәдии чәһәтдән бөйүк нөгсанлара малик олурлар, бу п'есләрдә дәрин үмумиләшдирмә олмур, онлар дарыхдырычы вә чох марагсыз язылыр. Гәһрәманларын тәсвириндәки схематизм, шаблон онун нәтичәсидир ки, драматурглар һәятымызы пис билирләр, мөвзуя лагейд янашырлар.

Горки, һәяты бир фәалиййәт кими, бир ярадычылыг кими көстәрмәйин зәрури олмасындан данышмышдыр. Бир чох п'есләримиздә бу чәһәт йохдур.

Һазырда бир сыра язычылар ени драм әсәрләри яратмаг үзәриндә ишләйирләр. Сәмәд Вургун даһи рәһбәрләримиз Ленин вә Сталинин достлугу һаггында п'ес үзәриндә ишләйир. Сүлейман Рүстәм Түркийәнин демократик гүввәләринин дахили вә харичи иртичаа гаршы мүбаризәси мөвзуунда п'ес языр, Имран Гасымов дәниздә ишләйән нефтчиләрин гәһрәман әмәйи һаггындакы п'есини гуртармагдадыр. Иляс Әфәндиев колхоз кәнди һаггында п'ес языр. Кәнч драматург Новруз Кәнчәли Вәтән мүһарибәси илләриндә совет адамларынын гәһрәманлыгы һаггында бир п'ес языб гуртармышдыр.

Гейд етмәк лазымдыр ки, биз мүасир мөвзулары һазырлайаркән мә'дәнләрдә, колхозларда аз олуруг, халга лазымынча гайнайыб гарышмырыг, һәяты пис билирик.

Бир нечә сөз дә инчәсәнәтин вәзиййәти һаггында демәк истәйирәм. Опера театрынын вәзиййәти чох агырдыр, чүнки орада әсл ярадычылыг шәраити йохдур. Биз чохдандыр ки, опера театрынын сәһнәсиндә ени, һәйәчанландырычы тамашалар, ени, исте'дадлы ифачылар көрмүрүк. Раһатлыг вә сакитлик—инчәсәнәтин дүшмәнидир. Инчәсәнәтин һәр һансы бир саһәси дахи тәзәләнмәсә өз тәравәтини, фүсункарлыгыны, көзәллийини вә тамашачыя тә'сир көстәрмәк гүввәсини итирәр.

Бизим опера театры ени совет репертуары яратмаг угрунда нәинки пис мүбаризә апарыр, һәм дә кәнч вә исте'дадлы артистләрин етишдирилмәси гейдинә галмыр. Әлбәттә бурада консерваториянын да тәгсири вардыр. Сон он ил әрзиндә консерваторияны 35 нәфәрә гәдәр вокалист гуртармышдыр, лакин бунларын арасында динләйичиләр тәрәфиндән бәйәнилән вә севиләнләри чохдурму? Хейр, олдугча аздыр. Суал олунур: инчәсәнәтимизин мүгәддәратына лагейд галмага һаггы олмаян мүәллимләр, профессорлар, көркәмли сәһнә усталары—вокалистләр бәс нә үчүн буна дөзмүшләр.

Опера театрынын керидә галмасы үчүн бәстәкарлар вә язычылар да бөйүк мәс'улиййәт дашыйырлар.

Бөйүк вә йүксәк идеялы әдәбийят вә инчәсәнәт әсәрләри угрунда мүбаризә апармаг бизим үчүн ән вачиб бир вәзифәдир. Һәр биримиз бүтүн ярадычылыг гүввәләримизи топлаяраг самбаллы әсәрләр яратмагла бәрабәр, халис совет классик әсәрләринин ярадылмасында башгаларына да көмәк етмәлийик.

К. Сәфәрәлиева йолдашын нитги

ОНИЛЛИК МУСИГИ МӘКТӘБИНИН ДИРЕКТОРУ

Мусиги али мәктәби—консерватория үчүн тәләбәләр һазырлаян әсас мусиги мәктәбләриндән бири дә онииллик мусиги мәктәбидир. Онун ишиндә чидди нөгсанлар вардыр.

Мәктәб өз варлыгы дөврүндә, 1938-чи илдән бәри милли кадрлар олдугча аз һазырламышдыр. Мәктәбин ишиндә узун мүддәт планлылыг олмамышдыр. Гәбул заманы мусиги мүәссисәләринин мүтәхәссисләрә олан тәләбаты нәзәрә алынмамышдыр. Буна көрә дә мәктәби гуртаранларын ән чоху пианочудур.

Икинчи нөгсан, мәктәбә шакирд гәбул едиләркән пешәкарлыг нөгтейи-нәзәриндән онларын сечилмәсинә сәтһи янашылмасыдыр. Бунун нәтичәсиндә мәктәбдә һәтта инди дә зәиф вә габилиййәтинә көрә кәләчәйи олмаян шакирдләр вардыр.

Биз хор шө'бәсинин ишини лазымынча тәшкил едиб йолуна сала билмәмишик. Бу шө'бәдә чәми 13 шакирд охуюр. Һалбуки бу шө'бәнин бөйүк әһәмиййәти олмалыдыр. Мәктәб директору олдугума көрә бу мәним тәгсиримдир ки, хор шө'бәси рәһбәри вәзифәсинә индийәдәк ихтисаслы мүтәхәссис дә'вәт едә билмәмишик.

Мәктәбин иш тәчрүбәси көстәрмишдир ки, о һәр ил консерваторияя 30—40 шакирд верә биләр. Лакин бу, олдугча аздыр. Мәктәбин филиалыны ачмаг вә бунунла да мәктәбә даһа чох шакирд гәбул етмәк лазымдыр.

Азәрбайчан районларындан шакирдләр гәбул етмәйин мүмкүн олмамасы мәктәбин ишиндә бөйүк гүсурдур. Бу вәзиййәтдән чыхмаг үчүн мәктәбдә интернат тәшкил едилмәлидир.

Чыхышымын сонунда демәк истәрәм ки, Инчәсәнәт ишләри идарәсиндә мүхтәлиф ихтисас мәсәләләринә даир мәсләһәт верә билән бир нәфәр белә олсун мусиги мүтәхәссиси йохдур. Бу бөйүк нөгсан арадан галдырылмалыдыр.

Мәктәбдә үмуми тәһсил дәрсләри бүтүн үмуми тәһсил мәктәбләри үчүн мүәййән едилән програм һәчминдә апарылыр, бурада шакирдләр камал аттестаты алмаг үчүн имтаһан верир, е'ла охудугда исә медал алмаг һүгугуна маликдирләр. Кечән ил онииллик мусиги мәктәбини гуртаранлардан 4 нәфәри күмүш медал алмышдыр.

М. Аллаһвердиев йолдашын нитги

КӘНЧ ТАМАШАЧЫЛАР ТЕАТРЫНЫН ДИРЕКТОРУ

Партия вә һөкумәт кәнч нәслин тәрбийәсинә чох фикир верир. Бу вәзифәнин еринә етирилмәсиндә Кәнч Тамашачылар Театры да иштирак етмәлидир.

Лакин театрымызын ишиндә бөйүк нөгсанлар вардыр. Биздә репертуар мәсәләси хүсусилә пис вәзиййәтдәдир. Театрымызын 25 иллийи бу яхынларда тамам олачагдыр, лакин республикамызын көркәмли драматургларындан һеч бири индийәдәк театрымыз үчүн п'ес язмамышдыр. Театр ялныз кәнч, аз тәчрүбәли драматургларла ишләмәйә мәчбурдур; әлбәттә онлардан еткин вә долгун әсәрләр тәләб етмәк чәтиндир. Буна көрә дә театрын, хүсусән онун Азәрбайчан бөлмәсинин репертуары зәифдир вә күнүн тәләбатына чаваб вермир.

Азәрбайчан Совет Язычылары Иттифагы театрын репертуарынын яхшылашдырылмасына әмәли чәһәтдән көмәк етмәлидир.

Театрда бәдии рәһбәрлик ярытмаздыр. Театр маһиййәт е'тибарилә 7 илдир ки, бачарыглы бәдии рәһбәрә малик дейилдир. Зәиф ишләйән Әлиев йолдашы бу яхынларда вәзифәсиндән азад етмишик. Лакин Инчәсәнәт ишләри идарәси бизә даһа зәиф олан бир йолдашы бәдии рәһбәр көндәрмишдир.

Мәтбуат бизә яхшы көмәк етмир. О, театрын иши илә аз марагланыр, тамашаларымыз һаггында язмыр.

Театрын бинасы инди даһа ярамыр. Будур 5 илдир ки, ени бина тикилмәкдәдир. Бинанын истифадәйә верилмәси вахты позулур, һалбуки республиканын Назирләр Совети бу барәдә дәфәләрлә гәрар чыхармышдыр.

Театр бинасынын тикилмәсини тезликлә баша чатдырмаг лазымдыр ки, биз ени мөвсүмдә ени бинада ишләйә биләк.

Инчәсәнәт ишләри идарәсинин бәдии шурасынын иши чох кәскин тәнгид едилмәлидир. Бәдии шурада 2—3 нәфәрдән башга маһиййәт е'тибарилә һеч кәс ишләмир. Шура ялныз п'ес охумагла мәшгул олур вә чох заман ярарсыз, бәдии чәһәтдән чох пис әсәрләри тәсдиг едир. Мәсәлән, бу яхынларда бәдии шура Шәмсәддин Аббасовун чох зәиф олан бир п'есини гәбул етмишдир; Ш. Аббасова белә п'ес үчүн габагчадан 13 мин манат пул верилмишди.

Инчәсәнәт ишләри идарәси тә'минамә вә сәрәнчамлар һазырлаян кантора чеврилмишдир. Инчәсәнәт ишләри идарәсиндә ишләйәнләрин кифайәт гәдәр билийи вә нүфузу йохдур, онлар һеч бир мәсәләни һәлл едә билмирләр.

М. Мустафаев йолдашын нитги

ЛЕНИН АДЫНА МӘДӘНИЙЙӘТ САРАЙЫНЫН ДИРЕКТОРУ

Мәдәниййәт сарайлары вә клублар зәһмәткешләр арасында апарылан күтләви-сияси вә мәдәни-маариф ишинин мәркәзи олмалыдыр. Мәдәниййәт сарайларында вә клубларда фәһлә вә гуллугчулары тәрбийәләндирмәк, онлара мәдәни хидмәт көстәрмәк саһәсиндә бөйүк иш апарылыр. Марксизм-ленинизм нәзәриййәсини өйрәнмәкдә ярдым көстәрилир, сияси, елми вә техники биликләр мүнтәзәм сурәтдә тәблиг едилир, мәдәни истираһәт тәшкил едилир.

Мәдәниййәт сарайлары вә клубларын апардыглары тәрбийә ишиндә театрларымызын да ролу аз дейилдир. Лакин бу ишдә бөйүк нөгсанлар вардыр.

Нефтчиләр мәдәниййәт сарайларынын вә клубларын сәһнәсиндә чох заман яхшы тамашалар көрмүрләр. Театрларымыз бурада чох вахт ени п'есләр көстәрмирләр. Мәсәлән, рус драм театры бу мөвсүмдә бизим сарайда «Агылдан бәла» вә «Фигаронун тою» п'есләрини тамашая гоймамышдыр. М. Әзизбәйов адына драм театры районумузда «Отелло», «Од кәлини» вә «Од ичиндә» п'есләринин тамашая гоячагыны вә'д етмишди, лакин нефтчиләр бу тамашалары көрмәдиләр.

Театрларын мәдәниййәт сарайларында көстәрдийи тамашаларын бәдии тәртибаты сәлигәсиз олур. Лазым олан декорасиянын һамысы кәтирилмир, буну мүхтәлиф тамашаларын декорасияларындан гурашдырырлар. Көрүнүр, театрларын рәһбәрләри belә һесаб едирләр ки, нефтчиләр белә һаллары фәргинә вармырлар.

Бизим мәдәниййәт сарайында опера вә балет театры «Ашиг Гәриб», «Лейли вә Мәчнун» вә «Шаһ Исмайыл» операларыны тамашая гоймуш, лакин бунларда Һачыбабабәйов, Садыгов кими мәшһур артистләр иштирак етмәмишләр. Нефтчиләр, онларын нефт районларына нә үчүн кәлмәдикләрини вә өз мәһарәтләрини бурада көстәрмәдикләрини сорушмагда һаглыдырлар.

Нефтчиләр тамашалара бахмаг истәйир, бунларда кимин һансы ролларда олачагы илә марагланырлар, лакин биз ифачылар һаггында ялныз бир күн әввәл вә я тамаша күнү мә'лумат ала билирик. Кимин һансы ролу ойнаячагы афишаларда язылмыр, опера театры исә адсыз стандарт афишалар бурахмышдыр; бу афишаларда ялныз тамашанын ады көстәрилир, ифачылар һаггында исә һеч бир сөз язылмыр.

Совет эстрадасы күтләләри коммунизм руһунда тәрбийәләнмәсиндә бөйүк рол ойная биләр вә ойнамалыдыр. Тамашачыларымыз онун гаршысында бөйүк тәләбләр гоюр. Бизим Бакы эстрадасы бу йүксәк тәләбләрин өһдәсиндән кәлә билирми? Чүр'әтлә демәк олар ки, кәлә билмир. Консерт програмлары зәнкин олмур, эстрада артистләри чох заман көһнә репертуарла чыхыш едирләр. Бә'зән артист сәһнәйә чыхан кими тамашачы онун нә ифа едәчәйини билир.

Фәһлә вә гуллугчуларын бәдии өзфәалиййәт инчәсәнәти сүр'әтлә инкишаф едир. Бу яхынларда кечирилән республика бахышы буну чох айдын нүмайиш етдирди. Һәмин бахышда 500-дән артыг коллектив вә 15.000-ә гәдәр ифачы иштирак етмишди. Өзфәалиййәт инчәсәнәтинин бәдии сәвиййәси йүксәлмишдир. Коллективләрин әксәриййәти яхшы гиймәт алмышдыр.

Минләрлә фәһлә вә гуллугчу бош вахтларыны өзфәалиййәт инчәсәнәтинә сәрф едәрәк мәдәни сәвиййәләрини йүксәлдир; белә тәдбир зәһмәткешләрдә бәдии зөвгүн инкишафына көмәк едир. Һеч бир театр, совет сәһнәсинин һеч бир устасы буну һесабламамая билмәз. Лакин Бакы театрларынын ишчиләри өзфәалиййәт коллективләринин һамилийә көтүрдүкләри һалда, һамилик ишини лайигинчә көрмүрләр.

Филармония, артистләрдән Искәндәров вә Агаларов Ленин адына мәдәниййәт сарайынын өзфәалиййәт дәрнәкләрини һамилийә көтүрмүшләр, лакин сарайын бәдии өзфәалиййәти илә бир дәфә дә олсун марагланмамыш вә она һеч бир ярдым көстәрмәмишләр.

(Сону дөрдүнчү сәһифәдә)